

Területfejlesztés, város- és vidékfejlesztés

A TERÜLETI EGYENLŐTLENSÉGEK CSÖKKENTÉSE ÁTFOGÓ MEGKÖZELÍTÉST IGÉNYEL

- ▶ Magyarországon az egyik legmagasabb az egy főre jutó GDP-ben mért területi egyenlőtlenség az OECD országok közül. Ez a területi egyenlőtlenség visszahúzhatja az ország teljesítményét és költségvetési feszültségekhez vezethet.
- ▶ A területfejlesztési szakpolitikában, a közelmúltbeli előrelépések ellenére, valószínűleg további erőfeszítésekre van szükség ahhoz, hogy Magyarország felkészüljön a 2020 utáni kohéziós politika változásaira. Átfogóbb megközelítésre lesz szükség, ami integrálja az országos szektorális szakpolitikákat a területfejlesztési, város- és vidékfejlesztési szakpolitikákkal.
- ▶ A szükséges reformok egyik kulsckérdése hogy a kisvárosok hogyan fejleszthetők “a növekedés motorjaivá” a gyengébben teljesítő régiók és vidéki területek számára. A kidolgozás alatt álló nemzeti településfejlesztési politikának megoldást kell adnia a kisebb városok egymással és a fővárossal való összekapcsolására, a “városok rendszerének” kialakítására.
- ▶ A területi közigazgatás 2012-es reformjára alapozva meg kell vizsgálni, hogy ezeket a reformokat hogyan lehet jobban hasznosítani a növekvő területi egyenlőtlenségek problémájának megoldására.

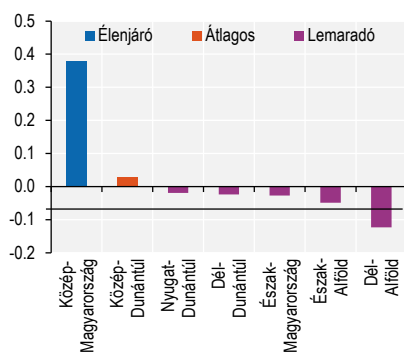
Mi a probléma?

Magyarország nagymértékű területi egyenlőtlenségei az ország hosszú távú gazdasági fejlődése szempontjából komoly problémát jelentenek. Jelenleg, a különböző régiók egy főre jutó GDP-jének egyenlőtlenségét kifejező Gini-indexben mérve, az egész OECD-t tekintve Magyarországon a hatodik legnagyobb a területi egyenlőtlenség. A területi egyenlőtlenségek 2000 óta nőttek, nagyobb mértékben, mint a legtöbb más OECD-országban, különösen a válságot megelőző években.

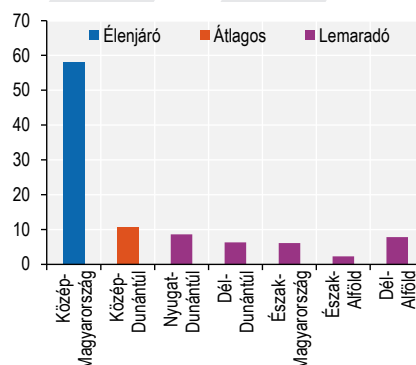
A fővárost is magába foglaló régió, Közép-Magyarország, jól teljesít, a többi régió azonban ebből nem profitál eléggé. A közép-magyarországi régióban körülbelül a népesség 30%-a él, ezzel szemben a 2000 és 2015 közötti időszak GDP-növekedéséhez ez a régió közel 60%-kal járult hozzá (ld. az ábrát). A régióon belül Budapest, az agglomerációval együtt, hárommillió embernek ad otthont. A második legnagyobb funkcionális városostérség (Miskolc) ennél körülbelül tízszer kisebb. Emellett Magyarország az OECD negyedik legkevesbé

A munkatermelékenység-növekedés és a GDP-növekedés nagyrészt a közép-magyarországi régióknak köszönhető

Hozzájárulás a munkatermelékenység növekedéséhez: a növekedésnek az adott régióval és nélküle számított értéke között különbség százalékpontban, 2000-2015

Hozzájárulás az országos GDP-növekedéshez: az adott régió GDP változásának és az országos GDP változásának aránya százalékban kifejezve, 2000-15

Megjegyzés: A munkatermelékenység a GDP és a foglalkoztatottak (lakhely szerinti) teljes számának hányadosa.

Forrás: Az OECD 2016-os Regional Outlook című kiadványa, OECD Publishing, Paris, valamint az OECD regionális statisztikai adatbázisa és az Eurostat regionális munkaerőpiaci statisztikai adatbázisa alapján.

urbanizált tagország. Az ország többi területén nem érvényesülnek az agglomerációk pozitív gazdasági hatásai.

Az utóbbi évtized során a kormány fontos fejlesztéseket hajtott végre a területfejlesztési szakpolitika rendszerében, amelyekből várhatóan még többre lesz szükség a 2020 utáni időszakban. A 2014-es Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió egységes iránymutatást ad, mind a hazai, mind az európai strukturális és beruházási alapokból finanszírozott programok implementálásához. A regionális, megyei és kistérségi fejlesztési tanácsok 2012-től való megszüntetésével a területfejlesztés irányítási rendszere egyszerűsödött. Mivel Magyarország területfejlesztési tevékenysége erősen épít az EU-forrásokra, a kohéziós politika rendszerének 2020 utáni változása új megközelítést tehet szükségessé, amely képessé teszi a különböző régiókat és településcsoportokat az alkalmazkodásra és az új körülmények közötti jó teljesítményre.

A kormány új településfejlesztési politikán is dolgozik. Fontos, hogy ez előmozdítsa a főváros és a kisebb városok, illetve a vidéki területek közötti kapcsolatokat, a területi kiegyenlítést és a népességmegtartást. A központi régió továbbra is a nemzetgazdaság növekedésének kulcsfontosságú motorja, és a nemzetközi értékláncokba integrálódott szolgáltatások és gyártó tevékenységek fő helyszíne lesz. Jobban kell azonban támogatni a kisebb városokat abban, hogy a gyengébben teljesítő régiók és vidéki területek számára a "növekedés motorjaiként" szolgálhassanak.

Ezeknek a reformoknak a sikeres végrehajtásához jól működő kapcsolatokra lesz szükség a helyi és területi önkormányzatokkal. A régiók teljesítményét meghatározó kulcsfontosságú tényezők egyike a helyi és területi intézmények minősége (többek között a rendelkezésre álló készségek és kompetenciák, a vezetői teljesítmények, valamint a vízió és fejlesztési prioritások közös elfogadása). Öt év telt el a helyi és területi közigazgatás jelentős reformja óta, és időszzerű lenne áttekinteni, milyen további változtatásokkal lehetne jobban kezelni a gyengébben teljesítő területek problémáit.

Miért fontos ez Magyarország számára?

A város és vidék közti valamint az ország keleti és nyugati része közti területi egyenlőtlenségek alacsonyabb ország-szintű termelékenységhez és nagyobb társadalmi egyenlőtlenségekhez vezetnek. A fővárosra az egyenlőtlen növekedés következtében nehezedő (közlekedési nehézségekben, magas lakhatási költségekben jelentkező) nyomás, ha nem sikerül hatékonyan kezelni, szintén csökkenti a nemzeti termelékenységet és jólétet. A gyengébben teljesítő régiókban, ahonnan számottevő az elvándorlás, egyre drágábbá válik a közszolgáltatások biztosítása. Idővel politikai nehézséget okozhat a jobban teljesítő régiók felől a gyengébben teljesítő felé irányuló transzferek fenntartása.

A területi egyenlőtlenségek mérsékléséhez a területfejlesztési politikánál többre van szükség. A problémákat különböző szakpolitikai területeket átívelő módon kell megoldani, amelyek magukba foglalják a területfejlesztési, az innovációs, a munkaerőpiaci és készségfejlesztési, közlekedési és területhasználat-tervezési szakpolitikákat. A területi felzárkózás támogatásához fontos a többszintű kormányzás megfelelő alkalmazása is.

Milyen szakpolitikai lépésekre van szükség?

- ▶ A területfejlesztési szakpolitikákat a termelékenység növelésének támogatására és a növekedésre kell fókuszálni minden régióban, pusztán állami támogatások helyett stratégiai beruházásokkal, amelyek elősegítik az innováció és a jó megoldások terjedését a fővároson kívül is.
- ▶ Biztosítani kell, hogy az új nemzeti településpolitika keressen megoldásokat a főváros és a kisebb városok közötti kapcsolatok javítására, a "városok rendszerének" kialakítására, valamint a vidéki területekkel való kapcsolatok erősítésére.
- ▶ Fel kell mérni, hogy Magyarországtól milyen felkészülést kíván a 2020 utáni kohéziós politika, aminek része az országos szektorális szakpolitikák erősebb integrálása a területfejlesztési, város- és vidékfejlesztési szakpolitikákkal.
- ▶ Stratégiát kell alkotni a gyengébben teljesítő régiók intézményi kapacitásainak megerősítésére, építve a helyi és területi közigazgatás 2012-es reformjára.

További irodalom

OECD (2016), *OECD Economic Surveys: Hungary 2016*, OECD Publishing, Paris. http://dx.doi.org/10.1787/eco_surveys-hun-2016-en

OECD (2016), *OECD Regional Outlook 2016: Productive Regions for Inclusive Societies*, OECD Publishing, Paris. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264260245-en>

OECD (2015), *Hungary: Reforming the State Territorial Administration*, OECD Public Governance Reviews, OECD Publishing, Paris. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264232921-en>